Waar noodzaak en kansen samenkomen

Acht sleutels voor een energiek Gelderland

GELDERS ENERGIEAKKOORD

februari 2026

Acht sleutels voor een energiek Gelderland

Het Gelders Energieakkoord is het regionale netwerk dat activeert. We streven naar 50% energiebesparing en 50% schone energie in 2030, 55% minder CO_2-uitstoot in 2030 en klimaatneutraal Gelderland in 2050. Wij werken hierbij dagelijks samen als inwoners, ondernemers, corporaties, maatschappelijke organisaties, kennisinstellingen, coöperaties, overheden en netbeheerders die midden in de energietransitie staan. Dit doen we al meer dan 10 jaar.

Toekomst van Gelderland

Vanuit die brede praktijk en vanuit de inhoud (zoals de GEA monitor die wij jaarlijks uitbrengen), zien wij wat werkt, waar het schuurt en waar handelen nodig is. We zien dat verduurzaming volwassen is geworden. Het gaat niet langer alleen om de vraag 'wie doet mee' (commitment) of 'hoe voldoen we aan wet- en regelgeving' (compliance), maar om de cruciale vraag: 'hoe blijven we strategisch relevant' (competition). De energietransitie is daarmee geen abstract klimaatvraagstuk, maar raakt direct aan de toekomst van Gelderland: aan onze economie, weerbaarheid en onafhankelijkheid, betaalbaarheid, leefbaarheid en schone lucht. Daarbij blijft energiebesparing, naast het benutten van duurzame energie, van cruciaal belang.

Bijdragen aan noodzakelijke versnelling

Met het oog op de komende verkiezingen reikt het GEA-netwerk daarom acht strategische sleutels aan voor de Gelderse energietransitie. Deze bieden politieke partijen een concreet fundament voor hun programma's en eventuele coalitieakkoorden. We nodigen elke bestuurslaag uit om deze sleutels te benutten en vanuit eigen kracht en ambitie bij te dragen aan deze noodzakelijke versnelling.

Kies richting en houd koers

1.

Pak netcongestie met volle kracht aan: Gelderland van het slot

2.

Handel binnen de ruimte die er wél is

3.

Breng energiehubs voorbij de hype: van ambitie naar realisatie

4.

Maak emissievrije mobiliteit bereikbaar voor iedereen

5.

Versterk de uitvoeringskracht van gemeenten

6.

Geef gemeenschappen ruimte en vertrouwen

7.

Investeer in mensen: zij maken de transitie

8.

Kies richting en houd koers

1.

Er is behoefte aan langjarige keuzes richting 2040. De Gelderse energietransitie vraagt om een helder transitiepad dat richting geeft aan ruimtelijke, economische en maatschappelijke keuzes. Dat vraagt erom expliciet te maken welk type economie we in de toekomst willen zijn en hoe we binnen de schaarse ruimte de energietransitie vormgeven. Van industrie tot woningbouw. Juist door deze keuzes integraal te verbinden, creëren we de duidelijkheid die ondernemers, overheden en inwoners nodig hebben om met vertrouwen te investeren in de toekomst. Een brede energiemix met duurzame bronnen, waaronder windenergie, is daarbij cruciaal voor leveringszekerheid. Regie en koersvastheid zijn hierbij geen opties, maar randvoorwaarden.

OPROEP

‘Kies richting en bied houvast door duidelijke keuzes te maken in de energietransitie.’

Pak netcongestie met volle kracht aan: Gelderland van het slot

2.

Netcongestie legt Gelderland stil. Woningbouw vertraagt, ondernemers kunnen niet verduurzamen of groeien en publieke voorzieningen lopen vast. De maatschappelijke en economische schade is groot en direct voelbaar. Dit vraagt om maximale bestuurlijke inzet en het actief wegnemen van belemmeringen die versnelling in de weg staan. Innovatie mag niet langer vastlopen in procedures, vergunningverlening of verkokering. Het roer moet om: versnel de besluitvorming, prioriteer waar de schaarste het hardst knelt en bied ruimte aan tijdelijke en onconventionele oplossingen. Netbewuste nieuwbouw is daarbij één van de concrete voorbeelden van hoe energie en ontwikkeling beter samen kunnen gaan.

OPROEP

‘Behandel netcongestie als een bestuurlijke noodsituatie en zet alles op alles om stagnatie te doorbreken.’

Handel binnen de ruimte die er wél is

3.

Laat netcongestie niet leiden tot verlamming. Binnen de huidige beperkingen is meer mogelijk dan we nu benutten, mits flexibiliteit de norm wordt. Dat begint bij het voorkomen van pieken, door vraag en aanbod slimmer op elkaar af te stemmen. Zet daarom maximaal in op flexibiliteit in vraag en aanbod, op opslag en slimme sturing en op experimenten en innovaties die nú al ruimte creëren om te handelen. Ook huishoudens spelen hierin een actieve rol: met gedragsverandering die wordt ondersteund door financiële prikkels en techniek, zoals energiemanagementsystemen (EMS) en slimme aansturing van apparaten en laadinfrastructuur. Benut direct de kansen die er liggen, zoals het inzetten van elektrische voertuigen en batterijen als integraal onderdeel van het energiesysteem. Ook het stimuleren van netbewuste nieuwbouw is hierbij essentieel. Door over organisatie-, gemeente- en provinciegrenzen heen samen te werken ontstaat extra handelingsruimte waar die lokaal ontbreekt.

OPROEP

‘Handel maximaal binnen de beperkingen en stel flexibiliteit en piekvermijding centraal in beleid, uitvoering en samenwerking.’

Breng energie-hubs voorbij de hype: van ambitie naar realisatie

4.

Energiehubs maken het mogelijk om energie lokaal slimmer te organiseren. Ze bieden kansen om pieken te dempen, capaciteit te delen, kosten te beheersen, waardoor de belasting op het elektriciteitsnet afneemt. De sleutel tot succes ligt in goede organisatie, effectieve samenwerking en heldere spelregels. Dat vraagt om het actief overbruggen van juridische, financiële en organisatorische vraagstukken en om het versterken van samenwerking tussen bedrijven, gebiedsontwikkelaars, netbeheerders en overheden. Waar dit lukt, groeien energiehubs uit tot een praktisch en schaalbaar instrument om netcongestie te verzachten en verduurzaming te versnellen.

OPROEP

‘Help actief om energiehubs te realiseren: zet in op uitvoeringskracht en neem belemmeringen in de samenwerking weg.’

Maak emissie-vrije mobiliteit bereikbaar voor iedereen

GELDERS ENERGIEAKKOORD

5.

Mobiliteit en energie zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden.
Pas de Trias Mobilica consequent toe en voorkom onnodige verplaatsingen door slimme keuzes in ruimtelijke ordening. Dat vraagt om bewuste keuzes over locaties en inrichting van nieuwbouw en over zaken als het inzetten van zaken als collectieve laadpleinen. Stimuleer actieve en gedeelde vormen van mobiliteit, waaronder het openbaar vervoer en versnel de verduurzaming van voertuigen. Door mobiliteit actief te koppelen aan het energiesysteem verbeteren we de bereikbaarheid en ontlasten én versterken we het energiesysteem.
Leg extra focus op de groei van laadinfrastructuur voor zware voertuigen en benut de strategische ligging van de Gelderse binnenhavens als knooppunt in de binnenvaart.

OPROEP

‘Verbind mobiliteit structureel aan het energiesysteem en maak emissievrije mobiliteit voor iedereen in Gelderland mogelijk.’

Versterk de uitvoeringskracht van gemeenten

6.

Ambities zonder uitvoeringskracht blijven slechts plannen. Veel, vaak kleinere, gemeenten missen op dit moment voldoende kennis, capaciteit en organisatiekracht om tempo te maken. Dit belemmert bijvoorbeeld Schoon en Emissieloos Bouwen, het verduurzamen van bedrijventerreinen en de warmtetransitie. Om dit te doorbreken is niet alleen structurele aandacht nodig binnen deze gemeenten, maar ook ondersteuning door slimme en schaalbare oplossingen voor de lange termijn. Versnellen betekent ook: vergunningverlening bespoedigen en actief samenwerken met buurgemeenten en omgevingsdiensten om taken gezamenlijk te organiseren. Succesvolle voorbeelden, zoals gezamenlijke concessies voor laadinfrastructuur en de aanpak van maatschappelijk vastgoed, bewijzen dat samenwerking de uitvoering versnelt en schaarse capaciteit optimaal benut.

OPROEP

‘Investeer structureel in kennis, capaciteit en samenwerking, zodat gemeenten tempo kunnen maken en uitvoering kunnen versnellen.’

Geef gemeen-schappen ruimte en vertrouwen

7.

De energietransitie slaagt alleen als inwoners, ondernemers en lokale gemeenschappen mede-eigenaar zijn. Geef daarom ruimte aan lokale initiatieven, verminder belemmerende regels en ontzorg. Focus op energiebesparing en maak woningbouw of bedrijfsuitbreiding mogelijk met lokaal opgewekte energie. Om de energietransitie te laten slagen, mogen we wijken met sociaal-economische uitdagingen niet uit het oog verliezen. Juist door deze kwetsbare buurten extra te ondersteunen, zorgen we voor een collectieve vooruitgang waar iedereen aan kan deelnemen.

OPROEP

‘Geef gemeenschappen ruimte, vertrouwen en middelen om zelf het verschil te maken.’

Investeer in mensen: zij maken de transitie

8.

Het tekort aan vakmensen is een van de grootste barrières voor de energietransitie. Zonder deze vakmensen zijn er geen isolatie, geen netverzwaring en geen energiehubs mogelijk. Zet daarom vol in op scholing, zij-instroom en werk-naar-werk-trajecten. Maak de energietransitie een sociaal-economische kans voor nieuwe en bestaande beroepsgroepen.

OPROEP

‘Maak van de Gelderse arbeidsmarkt de motor van de energietransitie en investeer in het vakmanschap van morgen.’

Tot slot

Met deze acht sleutels roepen wij de politiek in Gelderland op om voluit en met lef en daadkracht aan de energietransitie te werken. Onze provincie heeft daarvoor alles in huis: een sterk netwerk, diepgaande kennis en een praktijk die al laat zien wat werkt. Het wiel hoeft niet opnieuw te worden uitgevonden. Door voort te bouwen op bestaande initiatieven en samenwerkingen, creëren we direct tempo en samenhang.

Het Gelders Energieakkoord staat klaar om vragen te beantwoorden, partijen te verbinden en politieke keuzes te helpen vertalen naar uitvoering. Gelderland is daarin uniek, met krachtige partners zoals Connectr, het Nationaal Centrum Netcongestie, ElaadNL, gemeenten, universiteiten, coöperaties, industrie, mkb en vele andere betrokken organisaties. Door deze gezamenlijke kracht actief te benutten en te verbinden, kan Gelderland richting geven, tempo maken en laten zien hoe de energietransitie écht vorm krijgt.

Waar noodzaak en kansen samenkomen

Acht sleutels voor een energiek Gelderland

GELDERS
ENERGIEAKKOORD

Ontwerp Met Open Vizier